

Kokybinio tyrimo „Pramoninę taršą (kvapo, triukšmo, dulkių) išgyvenančių/išgyvenusių žmonių gyvenimo kokybės vertinimas: Klaipėdos atvejis“
Giluminiai interviu

ATASKAITA

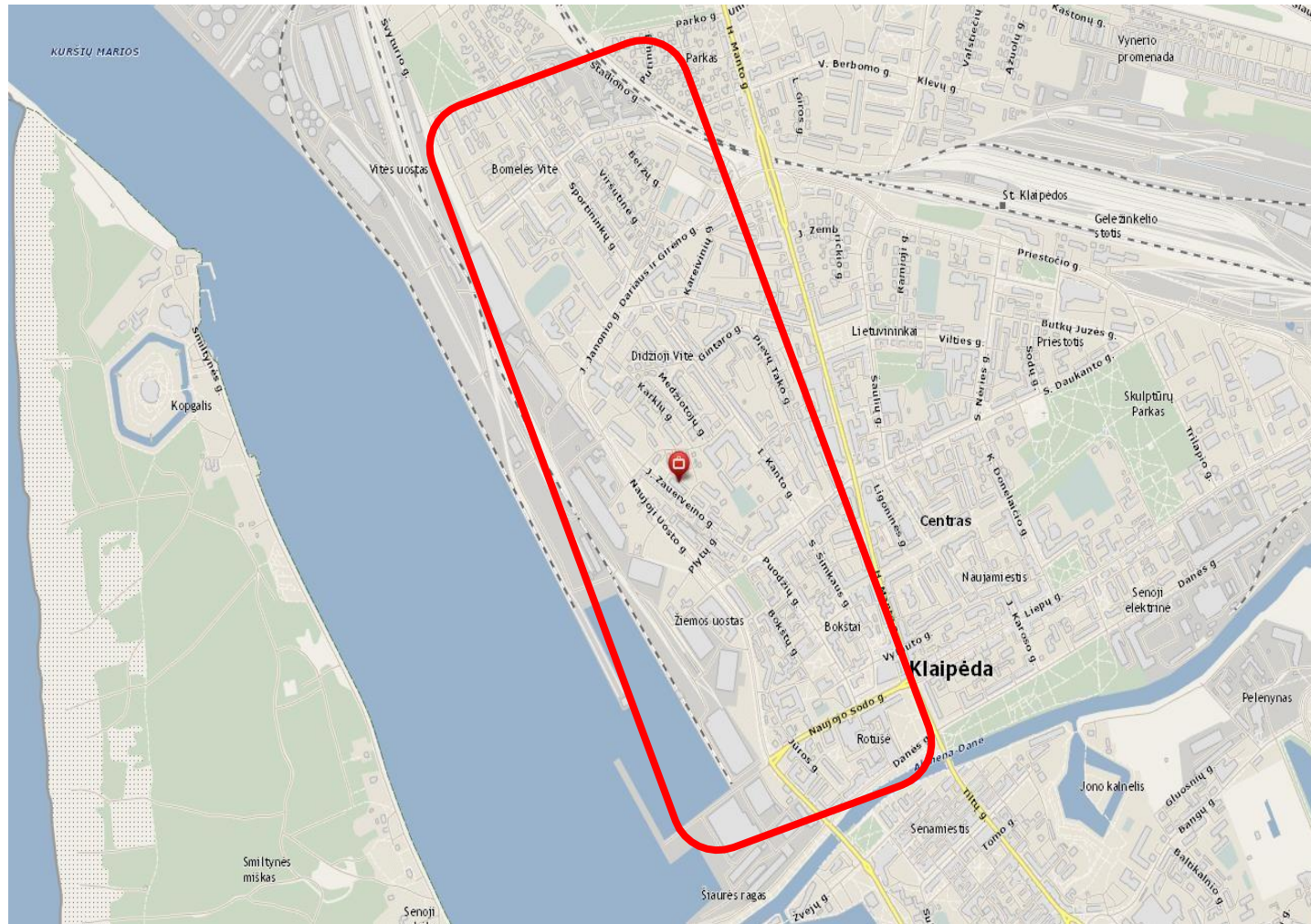
Spalis-lapkritis 2022

	Puslapis
Metodika	3
Informacija apie respondentus	6
Išvados	7
Tyrimo rezultatai	8
#1 Tema. Problemos egzistavimas ir aktualumas	9
#2 Tema. Poveikio istorija	14
#3 Tema. Poveikis įvairioms gyvenimo sritims	21
#4 Tema. Poveikis atskiroms žmonių grupėms	26
#5 Tema. Išbandyti sprendimo būdai	31
#6 Tema. Gyventojų siūlomi sprendimai. Kokios institucijos yra atsakingos ir gali veikti	37

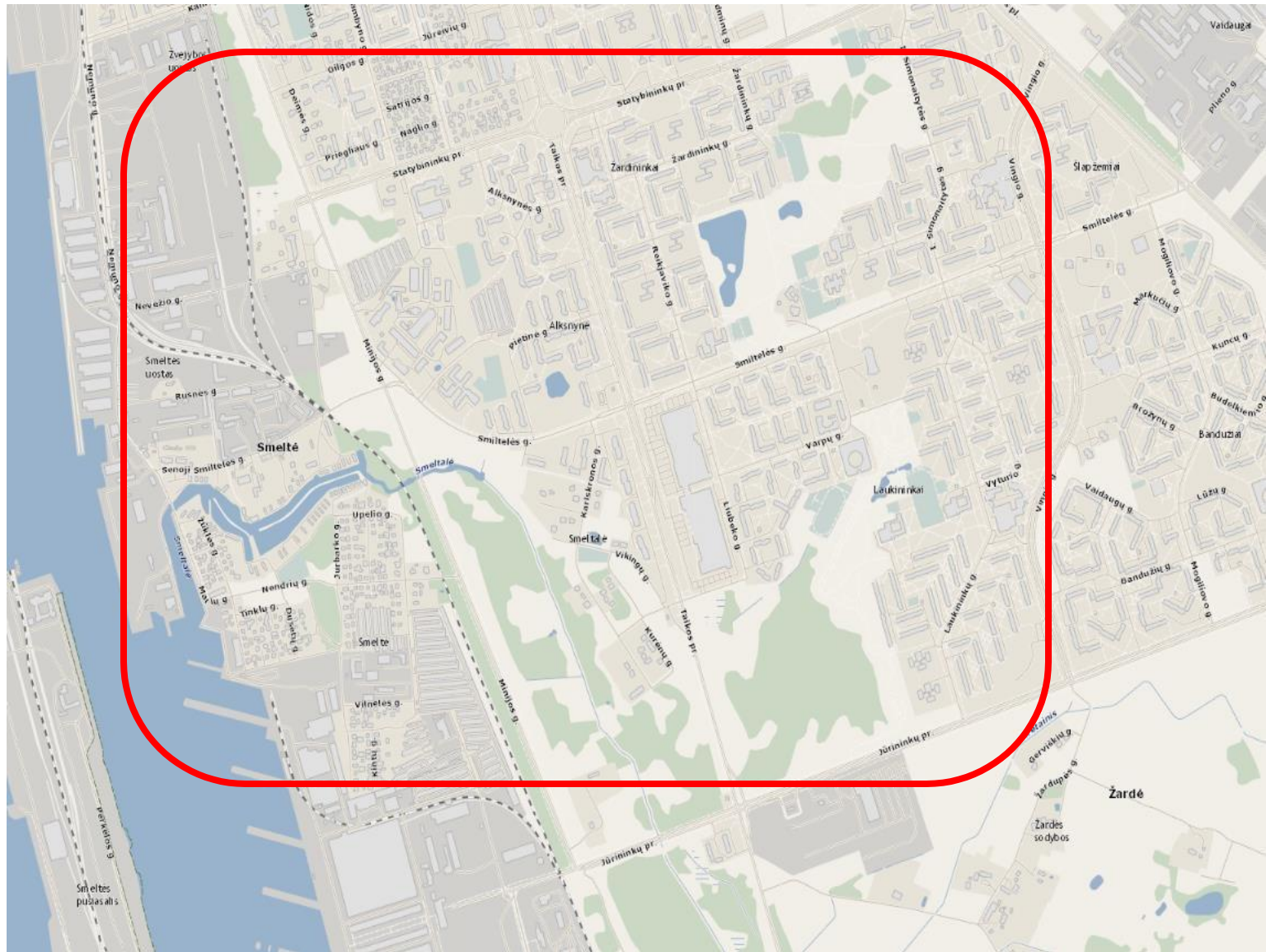
Asociacijos „Klaipėdiečių iniciatyva už demokratiją ir ekologiją“ užsakymu bendra Lietuvos ir Didžiosios Britanijos įmonė „Baltijos tyrimai“ atliko giluminius interviu su Klaipėdos gyventojais, nuolat gyvenančiais Klaipėdos miesto rajonuose, iš kurių gaunama daugiausiai nusiskundimų dėl pramoninės taršos (triukšmo, kvapo, dulkių), veikiančios gyventojų gyvenimo kokybę. Tyrimo dalyvių atranka buvo rengiama atlikus informacijos šaltinių antrinę analizę (šaltiniai: www.klaipedoskvapas.lt; informacija žiniasklaidoje, pvz. www.15min.lt, <https://m.klaipeda.diena.lt>, <https://www.atviraklaipeda.lt>, www.lrt.lt., Aplinkos apsaugos agentūros (AAA) 2021 m. tyrimo (nusėdusių suspenduotų kietųjų dalelių elementinės sudėties nustatymo, kuris buvo vykdytas trijose uosto įmonių teritorijose ir šalia jų) duomenimis. Iš viso atlikti 27 giluminiai interviu. (Projekto rėmėjai: RŪPI, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal programos „Nevyriausybės organizacijos vienijančių asociacijų institucinis stiprinimas“ projektą „Asociacijos APLINKOSAUGOS KOALICIJA telkimas ir stiprinimas.“)

- Respondentai kokybiniam tyrimui buvo atrenkami iš nuolatinių pietinės ir šiaurinės miesto dalių Klaipėdos rajonų gyventojų, naudojant atrankinį klausimyną. Atrankinio interviu metu buvo klausiama, ar gyventojas yra būsto savininkas, kiek metų jame gyvena (atrankos kriterijus – bent 5 metus), būsto gyventojų demografinė sudėtis, ar būsto gyventojai susiduria savo gyvenamojoje vietovėje su tokiomis problemomis, kaip nemalonūs kvapai, padidėjęs dulkėtumas (oro tarša) ir triukšmas. Kokybiniam tyrimo (giliuminiuose interviu) buvo kviečiami dalyvauti tie gyventojai, kurie atrankiniame klausimyne atitiko tyrimo tikslinę grupę (pasirinktų rajonų nuolatiniai gyventojai, būste gyvenantys ne mažiau nei 5 metus, susiduriantys bent su viena iš paminėtų problemų).
- Pradinis tyrimo dalyvių atrankos modelis – atsitiktinė maršrutinė atranka, pagal nurodytą žingsnį pirminiuose imties taškuose (angl. PSU). Iš namų ūkio tyrimui atrenkamas vienas suaugęs narys, kuris yra geriausiai informuotas apie tiriamas problemas.
- Giluminiai interviu buvo atliekami naudojant pusiau struktūruotą klausimyną. Giluminius interviu atliko „Baltijos tyrimų“ specialistai, turintys socialinių mokslų magistro laipsnį ir kokybinių tyrimų patirtį.
- Visa tyrimo metu surinkta informacija analizuojama apibendrinta ir nuasmeninta taip, kad nebūtų galima identifikuoti tyrimo dalyvių, laikantis BDAR reikalavimų.
- Giluminiai interviu buvo atliekami 2022 m. spalio – lapkričio mėnesiais, intreviu trukmė 30-65 minutės.
- Kokybinio tyrimo tikslas yra atsakyti į klausimus „kodėl?“, „kaip?“, išanalizuoti individualias patirtis, motyvus bei vertinimus ir pateikti aprašomojo pobūdžio apžvalgą. Kokybinio tyrimo metu išaiškėjusių problemų paplitimas (kiekybinis įvertinimas) matuojamas kiekybinio tyrimo metu (naudojant reprezentatyvią tikslinės grupės apklausą), atsakančiu į klausimą „Kiek?“.

Šiaurinės dalies tyrimo dalyvių apytikslė lokacija

Pietinės dalies tyrimo dalyvių apytikslė lokacija

INFORMACIJA APIE RESPONDENTUS

Nr.	Problemos	Amžius	Būste gyvena ...	Kartu būste gyvena
1	Kvapai	48 m.	48 metus	Sutuoktiniai, vaikas, motina
2	Kvapai	49 m.	6 metus	Motina ir vaikas
3	Kvapai, dulkėtumas	35 m.	22 metus	Tėvai ir suaugęs vaikas
4	Kvapai	36 m.	5 metus	Sutuoktiniai ir 2 vaikai
5	Kvapai, dulkėtumas, triukšmas	53 m.	15 metų	Sutuoktiniai ir vaikas
6	Kvapai	30 m.	30 metų	Vienas žmogus
7	Kvapai, dulkėtumas, triukšmas	45 m.	15 metų	Sutuoktiniai ir vaikas
8	Triukšmas	44 m.	20 metų	Sutuoktiniai ir vaikas
9	Kvapai, dulkėtumas, triukšmas	42 m.	17 metų	Sutuoktiniai ir 2 vaikai
10	Kvapai, dulkėtumas, triukšmas	59 m.	8 metus	Vienas žmogus
11	Kvapai, dulkėtumas, triukšmas	47 m.	13 metų	Sutuoktiniai ir 2 vaikai
12	Kvapai	60 m.	36 metus	Vienas žmogus
13	Triukšmas	50 m.	5 metus	Sutuoktiniai ir 2 vaikai
14	Dulkėtumas, triukšmas	40 m.	12 metų	Sutuoktiniai ir 2 vaikai
15	Dulkėtumas, triukšmas	32 m.	8 metus	Sutuoktiniai ir 2 vaikai

IŠVADOS

Kokybinis Klaipėdos gyventojų, susiduriančių su taršos problemomis, tyrimas atliktas giluminių interviu būdu parodė, kad:

- nemalonūs, kenksmingi kvapai, didelis dulkėtumas ir triukšmas yra esminiai klaipėdiečių gyvenimo kokybę bloginantys veiksniai;
- su kiekviena iš šių problemų klaipėdiečiai susiduria daugelį metų. Gyventojų nuomone, įmonės, atsakingos už taršą, ir atsakingos valstybės bei savivaldos institucijos imasi tam tikrų veiksmų situacijai gerinti, tačiau įgyvendinamos priemonės užima per daug laiko, dažnai yra nepakankamos arba nespėja su realiais pokyčiais, o jų įgyvendinimas įsivelia į biurokratinės procedūras. Gyventojai nėra patenkinti pokyčių tempu ir kokybe;
- kenksmingi kvapai, dulkėtumas ir triukšmas, pasak gyventojų, daro didelę neigiamą įtaką jų sveikatai, poilsiui, laisvalaikiui, saugumo jausmui, socialiniams santykiams, darbingumui ir kitiems gyvenimo kokybės aspektams;
- gyventojai imasi veiksmų, siekdami spręsti ir įpareigoti institucijas spręsti taršos problemas. Efektyviausios priemonės jų nuomone yra bendrijų, atstovaujančių gyventojų interesus, kūrimas bei aktyvi NVO veikla. Kolektyviniai veiksmai yra matomi kaip darantys didesnę įtaką, nei pavienių gyventojų raštai ar skundai;
- Aplinkos apsaugos, Sveikatos apsaugos ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro veikla ir komunikacija bandant spręsti taršos problemas, gyventojų vertinama geriau, nei Klaipėdos savivaldybės veikla (pastaroji susilaukia daugiausiai nepasitenkinimo), Už taršą atsakingų įmonių (uosto, geležinkelio, „Klaipėdos vandenu“, KLASCO) komunikacija ir veikla sprendžiant taršos problemas vertinama kaip objektyviai įmanomų pastangų ir investicijų išraiška, tačiau gyventojai nori greitesnių ir efektyvesnių sprendimų, o tam reikalingi valdžios institucijų veiksmai tiek įstatymų, nutarimų, normų koregavimo pavidalu, tiek ir kaip pagalba įmonėms.

TYRIMO REZULTATAI

**#1 TEMA.
PROBLEMOS EGZISTAVIMAS IR AKTUALUMAS.**

#1 TEMA.

PROBLEMOS EGZISTAVIMAS IR AKTUALUMAS.

Apibendrinimas:

Kvapai. Gyventojams ši problema labai aktuali. Tyrimo dalyviai skundžiasi aitriais, stipriais kvapais, kurie juos veikia nuolat. Kvapai jaučiami tiek lauke, tiek namuose. Tiek suaugusiems, tiek vaikams jie sukelia pykinimą, akių, gerklės perštėjimą.

Dulkėtumas. Tyrimo dalyviai dulkėtumo problemą įvertina kaip labai aktualią. Krovos darbų, sunkiasvorio transporto sukiamas užterštumas gadina butus (langus, fasadus, grindis), verčia kasdien valyti langus, palanges ir pan. Žmonės kvėpuoja taršiu oru ir jaučia neigiamą poveikį sveikatai.

Triukšmas. Triukšmas tyrimo dalyvių įvardijamas kaip labai aktuali ir erzinti problema. Jį sukelia krovos darbai, geležinkelis bei sunkiasvoriai automobiliai. Kai kurie respondentai pažymi ir vibraciją kaip neigiamą reiškinį, darantį įtaką gyvenimo kokybei ir sveikatai.

#1 TEMA. PROBLEMOS EGZISTAVIMAS IR AKTUALUMAS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar Jūsų gyvenamojoje vietovėje ši problema Jums ir Jūsų šeimai yra labai aktuali ar greičiau aktuali?</p> <p>Jei naudotumėte 10 balų skalę jos aktualumui įvertinti, kokį balą parašytumėte?</p> <p>Kodėl? Papasakokite plačiau.</p>	<p>R1: Tai visi 10 balų. Labai blogas tas kvapas, net iki vėmimo. Savaitgaliais labai aštrus tas kvapas.</p> <p>R2. 10 reikia duoti. Todėl, kad tas kvapas net namuose per ventiliaciją (jaučiasi), nes gyvenu penktame aukšte. Įsitikinau, kad tas pat kvapas ir lauke. Kartą iš darboėjau ir galvojau, einu kaip į tvarto angarą, po to net burnoj tas saldumas. O mano vaikas astma serga, jis pradeda reaguoti į šitą kvapą.</p> <p>R4. 10. Beveik kiekvieną vakarą, rytą, naktį kvapai nepakenčiami. Ryte reikia vesti vaikus į darželį, mokyklą, iki vėmimo, toks šlykštus kartais, ir kas vakarą vis kitoks kvapas. Vieną vakarą fekalijom, kitą – rapsų aliejum.</p>	<p>R3. Visi 10 balų.</p> <p>R5. Duodu 8 balus. Fūrų keliamas, nuo krovos darbų daugiausiai.</p> <p>R7. Gal 5. Jis tai sumažėja, tai padidėja.</p> <p>R9. 9, važiuoja sunkiasvoris transportas. Visi langai apnešti, nors septintam aukšte gyvenu, patenka ir per orlaidę į butą.</p> <p>R10. Turbūt 8. Jis aktualus, būna padidėja ar sumažėja.</p> <p>R11. Sakyčiau 8. Už 100 metrų yra „Dolomitas“, jis veža skaldą, kasa, krauna ir t.t. Viskas krenta ant namų, mes tuo kvėpuojam.</p> <p>R14. Gal 9. Yra blogai.</p> <p>R15. Manau 7-8. Dulkėtumas namie erzina. Servetėle perbraukus juoda lieka.</p>	<p>R5. Parašyčiau 10. Ir naktį – kur vyksta tie krovos darbai, metalo krovimas.</p> <p>R7. Labai aktualu, 8. „Lietuvos geležinkeliai“ nuolat vykdo veiklą. Dieną bendram fone gal nejauti, bet naktį labai jaučiasi, negali miegot, ligos puola. Ir vibracija kartu su triukšmu.</p> <p>R8. Dabar gal 5, nes mažiau triukšmo. Naktimis kai kada būna, sakykim ir 9. Labai girdėdavosi, kai pradarytas langas.</p> <p>R9. Šalia geležinkelis, 8.</p> <p>R10. Dabar sumažėjo, nes darbų sumažėjo, kranai nebecypia. Ir dieną, ir naktį kraudavo, ir per išeigines. Dabar gal 6 balai.</p> <p>R11. 10. Dėl prasto savivaldybės administracijos darbo, eismo organizavimo – automobilių keliamas triukšmas ir geležinkelio pervažos.</p>

#1 TEMA. PROBLEMOS EGZISTAVIMAS IR AKTUALUMAS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar Jūsų gyvenamojoje vietovėje ši problema Jums ir Jūsų šeimai yra labai aktuali ar greičiau aktuali?</p> <p>Jei naudotumėte 10 balų skalę jos aktualumui įvertinti, kokį balą parašytumėte?</p> <p>Kodėl? Papasakokite plačiau.</p>	<p>R5. 10. Kvapai yra labai aštrūs.</p> <p>R6. 10. Šitie kvapai nuo pat vaikystės, kiek prisimenu, ir smirda, ir kenkia, ir žaloja sveikatą. Nenormalu, kad didesnė dalis klaipėdiečių, gyvenančių pietinėje dalyje, turi jausti šitą smarvę.</p> <p>R7. 8. Priklauso nuo vėjo gūsių. Labai erzina, žmogus gali ir apsivemti, bloga pasidaryti. Čia iškart būna taip staigiai blogai, kad nespėji pribėgt ir lango uždaryt, nes gali pradėt dusti. Jie sako, kad jis nėra toks kenksmingas... Sako, „tik du balus viršijam“, bet žmogaus nosis jaučia jau nuo 1 balo, o įstatymas jiems leidžia 8, tai reikia tik įsivaizuot, kas būna prie aštuonių.. Čia kaip apsikabinus iš benzino bako kvėpuotum. Kaip toksikomanai.</p>		<p>R13. Sakykim 6. Būna, kad pažadina.</p> <p>R14. Dabar 7. Būna laikotarpių, kai visi 10. Dabar sumažėjo darbų krovos.</p> <p>R15. Gal 7. Fūros važiuoja naktimis, vyras jautriai miega, jaučiasi.</p>

#1 TEMA. PROBLEMOS EGZISTAVIMAS IR AKTUALUMAS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar Jūsų gyvenamojoje vietovėje ši problema Jums ir Jūsų šeimai yra labai aktuali ar greičiau aktuali?</p> <p>Jei naudotumėte 10 balų skalę jos aktualumui įvertinti, kokį balą parašytumėte?</p> <p>Kodėl? Papasakokite plačiau.</p>	<p>R11. 9. Didžiulė problema visos pietinės Klaipėdos dalies. Šiuo metu įmonė „Branda“ pagrindinis teršėjas. Jie atlieka savo gamybinius procesus, jeigu įsivaizduojat, kaip yra gaminamas, kaip įvardinti, trąša, žemė, surenkamos įvairios maistinės atliekos, liofilizuotos, išdžiovintos išmatos iš Klaipėdos vandenų imamos, atliekos maišomos su žemėmis, dengiamos su tentais, pilamos su vandeniu, atidaromos ir maišoma, kad puvimo procesas vyktų. Atidarymo, krovimo ir pakavimo darbai vyksta lauke. Tai yra kažkur 2 km, gal 3 km ir visas tas esant palankiam vėjui, yra baisiau negu tvarto kvapas.</p>		

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

Apibendrinimas:

Kvapai. Tyrimo dalyviai dažniausiai mini tokius neigiamus kenksmingų kvapų poveikius: gerklės perštėjimas, akių graužimas, kosėjimas. Labiausiai poveikis jaučiamas vakare, kai žmonės yra namuose, bei naktį. Šie kvapai jaučiami bet kurią savaitės dieną. Pastebimas šioks toks sezoniškumas - žiemą šių kvapų jaučiama mažiau. Labiausiai jie erzina šiltu metų laiku, dėl jų neįmanoma atidaryti langų. Situacija priklauso nuo vėjo. Kenksmingi kvapai būna įvairūs (kanalizacijos, saldus kaip rapsų, puvėsių, naftos produktų ir pan.). Tyrimo dalyvių nuomone, jų šaltiniai yra sąvartynas, krovos ir gamybos įmonės. Vieni tyrimo dalyviai pažymi, kad situacija per keletą pastarųjų metų šiek tiek gerėjo, kiti pagerėjimo nepastebėjo ar pažymėjo situacijos pablogėjimą.

Dulkėtumas. Jaučiamas visą laiką, bet kuriuo paros metu. Intensyvumas priklauso nuo vėjo. Metų laikas įtakos beveik neturi, kiek sumažėja drėgnu periodu. Labiausiai matomas ant langų, fasadų. Pagrindiniai kaltininkai – uostas, krovos darbai įmonėse ir geležinkelyje bei sunkiasvoriai vilkikai. Kai kurie dalyviai pažymi, kad nelikus Baltarusijos ir Rusijos krovinių, situacija šiek tiek pagerėjo, kiti to nepastebi, nes krova vyksta nuolat ir situacija nesikeičia. Šiek tiek padeda filtrai (dalis dovanoti įmonių), tačiau juos reikia keisti, kai kuriems dalyviams tai reiškia papildomas išlaidas.

Triukšmas. Labiausiai jaučiamas vakare ir naktį. Pagrindiniai šaltiniai – krova ir geležinkelis bei vilkikai. Didžiausias poveikis miegui ir poilsiui (tuo pačiu – sveikatai ir darbingumui). Tyrimo dalyviai pažymi, kad kartu jaučiama ir vibracija, taip pat daranti neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir pastatams. Sumažėjus krovos darbų apimtims, situacija buvo kiek pagerėjusi, tačiau iš esmės ji nesikeičia daugelį metų. Tyrimo dalyviai pažymėjo, kad šiek tiek situaciją su triukšmu pagerino tai, kad nebekraunama geležies rūda. Tam tikro poveikio situacijos pagerėjimui turėjo aktyvi bendruomenės veikla bendraujant su valstybinėmis institucijomis, įmonių investicijos į įrengimus.

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Papasakokite, kokį konkretų poveikį jaučiate? Kuo tai pasireiškia?</p> <p>Ar savo gyvenamojoje vietovėje jaučiate nuolat, ar jis kinta?</p> <p>Paros eigoje?</p> <p>Priklauso nuo metų laiko?</p> <p>Ar per tą laiką, kai čia gyvenate, situacija keitėsi? Kaip? Gerėjo? Blogėjo?</p> <p>Papasakokite išsamiau.</p> <p>Jūsų nuomone, kas yra kaltas dėl šios situacijos? Kodėl taip manote?</p>	<p>R1. Labai gerklę peršti, būna ir akių graužimas, naktim atsibundi. Vaikai kosti naktį.</p> <p>Daug pastangų dėjom, važiuom ir į Vilnių pas kanclerį. Liukai atidarinijami ir mes kenčiam nuo tų kvapų (Klaipėdos naftos). Anksti ryte, vakare. Kai atvažiuoja traukiniai, daro perpylimus. Dabar vakarais ir savaitgaliais labiau. Ir nuo metų laiko priklausomai, žiemą mažiau.</p> <p>Situacija keitėsi, prieš porą metų buvo išvis katastrofa. Net vaikų darželyje negalėdavo į kiemą išvesti. Negalim buto parduoti - kainos kritę. Kalta „Klaipėdos nafta“, ir Klasco vykdo krovą.</p>	<p>R3. Jaučiam visą laiką. Labiausiai naktim, nuo 6 vakaro. Labiausiai vasarą arba rudenį.</p> <p>Situacija nesikeičia.</p> <p>Kalta valdžia, prižada ir nieko nepadaro.</p> <p>R5. Labai apdulkėję langai, palangės, reikia nuolat valyti.</p> <p>Jaučiasi priklausomai nuo oro. Ypač kai vėjai būna.</p> <p>Situacija nesikeičia, nes nuolat vyksta darbai.</p> <p>Pagrindiniai kaltininkai – uostas, krovos darbai. Dabar sumažėję krovos darbų dėl karo, tai šiek tiek mažiau.</p> <p>R7. Poveikis – matosi ir ant automobilių, ant langų, pastatų.</p> <p>Priklauso nuo vėjo. Nuo metų laiko – ne.</p> <p>Pastaruoju metu padidėjo – įmonės aiškina, kad buvo avarijos ar dar kažkas. Kai sausa, ar maža lietaus – iškart blogiau. Teršia visi, tam tikros normos tai leidžia.</p> <p>Daugiausiai – uostas ir geležinkelis.</p>	<p>R5. Užmigt sunku, pažadina vidury nakties ir užmigt negali. Miego kokybė būna prastesnė.</p> <p>Poveikis kinta. Ir paros eigoje, ir savaitės dienomis. Anksčiau būdavo savaitgaliais tylu, bet jei yra kokie krovos darbai, tai dirba paromis. Nuo metų laiko nepriklauso.</p> <p>Dabar mažiau krovos. Anksčiau, kai vežė iš Rusijos, Baltarusijos – buvo labai triukšminga.</p> <p>Kalta pramonė, geležinkelis.</p> <p>R7. Sukelia nemigą, pabundi, negali užmigt. Nuo nemigos - ligos. Gydytojai sako, kad nuo nepamokamo poilsio. Žmogus nors 6 valandas turi pailsėti. Bet geležinkelis, uostas visą parą dirba. Labai naktį jaučiasi. Nuo metų laiko nepriklauso.</p> <p>Situacija keičiasi, įmonės investuoja. Kranai modernesni. Geležinkeliai į apsaugines tvoreles investavo.</p>

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Papasakokite, kokį konkretų poveikį jaučiate? Kuo tai pasireiškia?</p> <p>Ar savo gyvenamojoje vietovėje jaučiate nuolat, ar jis kinta?</p> <p>Paros eigoje?</p> <p>Priklauso nuo metų laiko?</p> <p>Ar per tą laiką, kai čia gyvenate, situacija keitėsi?</p> <p>Kaip? Gerėjo? Blogėjo?</p> <p>Papasakokite išsamiau.</p> <p>Jūsų nuomone, kas yra kaltas dėl šios situacijos?</p> <p>Kodėl taip manote?</p>	<p>R2. Vakare, kai vėjas iš tos pusės. Būna ir dieną. Kai iš Melnragės atsikrausčiau, ten naftos bazė smirdėjo. Dabar ir čia tas kvapas... Per ventilaciją nebeištraukia, o kai pučia vėjas, kvapai tiesiai į butą. Įtariau, kad iš kanalizacijos kvapas, toks tunelio tvaikas. Man atrodo, kad pavasarį ir vasarą labiau. Žiemą, kai šalta, tai nelabai. Svarbu, vėjas iš kurios pusės. Situacija pablogėjo. Kalti Dumpiai, iš to šiukšlyno ateina, neįsivaizduoju, kas dar galėtų būti.</p> <p>R3. Vasaros metu paaštrėja, rudenį, kai vėjas pučia. Naktį labai paaštrėja. Vienu metu lyg ir nebuvo, o po rinkimų vėl pasireiškė. Kalta Klaipėdos valdžia, kad išduoda leidimus.</p>	<p>R8. Dulkėtumas nuolat jaučiamas, ypač kai sausa. Šiek tiek apimsta žiemą. Dabar padidėjęs, nes labai padaugėjo sunkiasvorio transporto į uostą.</p> <p>R10. Dulkėtumas aktualus, matosi pagrindė ant langų. Iškart plaučiuose nepajusi. Pakosėji dažniau. O langai išduoda. Gyvenu 5 aukšte, langai atidaryti, baisus dulkėtumas. Langų stengiuos neatidaryti iš tos pusės, kur krova. Sunku nuvalyti. Į baltus langus geltonai įsigeria, nenusivalo. Nežinau, kaip atsilieps sveikatai – jei nusėda ant langų, tai ir organizme. Vasarą daugiau langus atidarinėjam, labiau jaučiasi. Dabar mažiau, nes mažiau darbų vykdoma. Kaltos įmonės, nors ir įrenginius, sieneles įrenginėja, purškia. Tos, kur krovos darbus atlieka.</p>	<p>R7. Per paskutinius 3-4 metus pasikeitimai pradėjo matytis, kai bendruomenė pradėjo rašyti į visas įmanomas institucijas, tada ir pajudėjo. Kaltininkai – uosto įmonės ir geležinkelis. KLASCO. Kai krauna laivus. Naktį krauna. Jie privalo kuo greičiau pakrauti. Valstybės politika – leidžia tokius darbus atlikti. O čia Lietuvos geležinkeliai viršija normas, mes darom savo tyrimus, LG turėjo investuoti į priemones. KLASCO investavo milijonus, jei viršys normas, dar turės investuoti. Jau turėjo priduoti. Prašysime visuomenės sveikatos centro tyrimus atlikti, bet sumažėjimas jaučiasi.</p>

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Papasakokite, kokį konkretų poveikį jaučiate? Kuo tai pasireiškia?</p> <p>Ar savo gyvenamojoje vietovėje jaučiate nuolat, ar jis kinta? Paros eigoje? Priklauso nuo metų laiko?</p> <p>Ar per tą laiką, kai čia gyvenate, situacija keitėsi? Kaip? Gerėjo? Blogėjo? Papasakokite išsamiau.</p> <p>Jūsų nuomone, kas yra kaltas dėl šios situacijos? Kodėl taip manote?</p>	<p>R4. Ypač vasarą, langų atidaryt neįmanoma. Rudenį, pavasarį. Anksti ryte, vėlai vakare, apie 9-10 vakaro. Situacija blogėja. Dalyvavau ir eisenoj, atrodė, kažkas pagerės, bet deja.</p> <p>R5. Kinta paros bėgyje, kaip kanalizacijos kvapas. Labiau žiemą pasijusdavo. Bijojom nusinuodyt. Skambinau įstaigoms – siuntinėjo vieni pas kitus. Ir pas kaimynus buvo. Situacija beveik nesikeičia. Kalti valymo įrengimai.</p> <p>R6. Didelė tikimybė, kad kenkia ir kvėpavimo takams. Man norisi žiaugčioti, pykina. Uostai kanalizaciją.</p> <p>Jis kinta. Dažniausiai paleidžia naktį. Daugiausiai vasarą. Priklauso nuo vėjo. Per laiką nekito.</p> <p>Kalti – KLASCO? Spėjama, kad ir iš Klaipėdos vandenių. Didžiausias iš Dumpių.</p>	<p>R9. Palanges jei nuvalai, kitą dieną vėl sluoksnis. Dulkės nieko gero organizmui neduoda – ir kvėpavimo takams, ir akims, bet kam. Kaupiasi plaučiuose. Dėl dulkėtumo – nėra grafiko. Kai gauna krovinį – padidėja. Dar ir su transporto srautu maišosi. Nuo metų laiko nepriklauso. Situacija su dulkėtu nuolat blogėjo. Dar ir intensyvus eismas prisidėjo. Anksčiau buvo tik „Dolomitas“, dabar ir eismas.</p> <p>R14. Pirmiausia ant baldų pasireiškia. Langai net prikepę. Ant palangių nuolat juodos dulkės. Užpraėjusią vasarą namie vaikstant basomis pėdos juodos buvo.</p> <p>Jaučiama nuolat. Nuo paros meto nepriklauso – kai kraunama, jei yra laivas, tai ir teršia.</p> <p>Per keletą metų situacija nekinta.</p>	<p>R8. Nuo uosto krovos daugiausiai. Dabar gal sumažėjo geležies rūdos krova, mažiau kankina, o prieš kelias savaites naktį krovė. Dienos metu su kitais triukšmais susimaišo. Nuo pavasario buvo iškelti krovos darbai kai kurie, aplinkosauga reikalavo, tai sumažėjo.</p> <p>Triukšmo šaltinis – uostas. Dar būna statybos darbai, bet jie momentiniai. Geležies krova, kai mėtoma, labai girdima.</p> <p>R9. Geležinkelis, gatvė. Nuo vibracijos pastatų fasadai kenčia. Triukšmas ir vibracija. Vasarą atidarius langą nuo triukšmo pabundi. Vaikai neramiai miega.</p> <p>Dabar triukšmo sumažėjo, nes nėra Baltarusijos krovinių. Bet sunkiasvoris transportas tik blogėjo. „Dolomitas“ skaldą daužo, vagonais atveža.</p>

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Papasakokite, kokį konkretų poveikį jaučiate? Kuo tai pasireiškia?</p> <p>Ar savo gyvenamojoje vietovėje jaučiate nuolat, ar jis kinta?</p> <p>Paros eigoje?</p> <p>Priklauso nuo metų laiko?</p> <p>Ar per tą laiką, kai čia gyvenate, situacija keitėsi? Kaip? Gerėjo? Blogėjo? Papasakokite išsamiau.</p> <p>Jūsų nuomone, kas yra kaltas dėl šios situacijos? Kodėl taip manote?</p>	<p>R7. Tie kvapai priklauso nuo vėjo, būna momentiniai – gali trukt dešimt-penkiolika minučių, gali penkias. Žiemos metu intensyvesnis. Kai krauna mazutą, jei jis prastos kokybės, jį turi pašildyt, tada jaučiasi garai. Situacija paskutiniu metu gerėjo – buvo valstybinės įmonės, mažai investuodavo į aplinkosaugines priemones. Dėl kvapų kalti naftos produktai, „Klaipėdos nafta“, geležinkelis. Buvom padarę susitikimą su Vyriausybe, jiems reikia pelno ir būt konkurencingais (Susisiekimo ir Energetikos ministerijoms), o Sveikatos apsaugos ir Aplinkos ministerijos labiau rūpinosi žmonių sveikata.</p>	<p>R15. Palangės, langai apdulkėję, lauke ant trinkelių ir žolės matosi. Valau kasdien. Auginam katę, jei ji praeina per palanges, nešioja po namus.</p> <p>Kai lietingos dienos, mažiau dulkėtumo, o vasarą, kai nelyja, jaučiasi labiau.</p> <p>Situacija nekinta. Kalčiausi krovos darbai, uostas.</p>	<p>R10. Kranai – nesutepta, krenta kažkas. Girdėt per uždarytus langus. Negali užmigti, į darbą neišsimiegojęs eini. Kiekvieną dieną, naktį, nuolat. Visą parą, ir savaitgalį. Per pandemiją buvo tylu. Kalti krovos darbai. Užsienio firmos darbus atlieka, į juos kreipėsi, kad naktim nekaltų.</p> <p>R11. Fizinis ir psichologinis nuovargis, labai kenkia sveikatai. Transportas viršija greičius, negalim vaikų žaisti į lauką išleisti. Geležinkelis važiuoja bet kuriuo paros metu. Nuo metų laiko nepriklauso. Situacija blogėja. Savivaldybės administracija palaiko LEZ sprendimus. Dar vienas magistralinis kelias LEZ iniciatyva padarytas. Klaipėdos savivaldybė nepripažįsta sąvokos tranzitinis eismas. Kalti Lietuvos geležinkeliai.</p>

#2 TEMA. POVEIKIO ISTORIJA.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Papasakokite, kokį konkretų poveikį jaučiate? Kuo tai pasireiškia?</p> <p>Ar savo gyvenamojoje vietovėje jaučiate nuolat, ar jis kinta?</p> <p>Paros eigoje?</p> <p>Priklauso nuo metų laiko?</p> <p>Ar per tą laiką, kai čia gyvenate, situacija keitėsi? Kaip? Gerėjo? Blogėjo? Papasakokite išsamiau.</p> <p>Jūsų nuomone, kas yra kaltas dėl šios situacijos? Kodėl taip manote?</p>	<p>R9. Vienas iš kvapų - saldus rapsų kvapas, kitas – bitumo. Dar turim problemų iš Dumpių. „Branda” pūdo kompostą. „Klaipėdos vanduo” investavo, su jais situacija pagerėjo ženkliai.</p> <p>R11. Neapibūdinamas kvapas, išmatų, pūvančių dalykų. Aitriausias kanalizacijos. Pasireiškia nosies, gerklės graužimas – ypač vaikams, Mano vaikai lauke būti negali. Kažkuriuo metu, kai dabartinė Seimo narė L.G. rengė protesto akcijas, kažkiek buvo pagerėjusi situacija. Dabar vėl kaip buvo. Įmonės, kurios didžiausios teršėjos, nesiteikia pateikti ataskaitų apie tai, ką planuoja daryti. „Klaipėdos vadenys” buvo vieni iš didžiausių teršėjų, aktyviai dalyvavo susitikimuose su visuomene, duoda ataskaitas. Kiti – ne.</p>		<p>R13. Uoste kranai važiuoja. Prabundi, neužmiegi. Būna 4-5 fūros pravažiuoja. Labai garsiai, jei netvarkingos. Vakare labai jaučiasi. Nuo metų laiko nepriklauso. Kai Baltarusijos kalio nebėr, šiek tiek mažiau.</p> <p>Pagrindiniai šaltiniai uostas, geležinkelis ir vilkikai.</p> <p>R14. Šiuo metu geriau. Kartais girdisi krova, bet čia toks kaimynas. Jei yra laivas, tai jį krauna. Nereguliariai. Vasarą labai didelė problema, nes žiemą langai labiau uždaryti. Gyvenimo kokybei kenkia, miegui. Nuolatinis triukšmas, kai kontenerius krauna. Triukšmas iš uosto.</p> <p>R15. Uostas girdisi labai, ypač naktį. Kai kala kažką. Vilkikų triukšmas. Vasarą, kai langai atidaryti, vakare labai girdi. Nuo metų laiko nepriklauso. Situacija senokai nesikeitė. Kaltininkas pagrindinis - uostas.</p>

#3 TEMA. POVEIKIS ĮVAIRIOMS GYVENIMO SRITIMS.

#3 TEMA. POVEIKIS ĮVAIRIOMS GYVENIMO SRITIMS.

Apibendrinimas:

Kvapai. Tyrimo dalyviai skundžiasi akių, gerklės perštėjimu, galvos skausmu, kosuliu, pykinimu. Nesaugumo jausmą sukelia informacijos apie tai, kaip elgtis, jeigu įvyktų avarija, sprogimas ar pan. stoka. Didelė rajono dalis – senyvo amžiaus gyventojai, jiems trūksta informacijos. Kvapai veikia žmonių emocinę būklę – nervina, sukelia stresą, o situacijai negerėjant – beviltiškumo jausmą ir pyktį. Neigiama įtaka laisvalaikiui ir poilsiui – gyventojai vengia leisti laiką lauke, parke, vaikai negali žaisti gryname ore. Tenka važiuoti poilsio į kitą vietą. Paveiktos ir rajono mokykla bei darželis. Filtrai namuose problemą sprendžia laikinai. Daugelis norėtų keisti gyvenamąją vietą, tačiau yra ribojami finansinių išteklių ir krentančios būsto vertės.

Dulkėtumas. Dulkėtumas veikia poilsį, sveikatą, emocijas. Daro didelę įtaką laisvalaikiui – vietoj jo nuolat tenka gaišti laiką valymui, nelieka laiko poilsiui. Tyrimo dalyviai pažymi, kad dulkėtumas neigiamai veikia sveikatą, tačiau šis poveikis greičiausiai yra ilgalaikis, ne iš karto pastebimas, o išsamūs gyventojų sveikatos tyrimai nėra atliekami.

Triukšmas. Triukšmas tyrimo dalyvių įvardijamas kaip ypač juntamas vakare ir naktį, darantis ypač neigiamą poveikį miegui, o tuo pačiu ir sveikatai. Labai įtakoja emocinę būklę. Atsiranda lėtinis nuovargis, galvos skausmas, susierzinimas. Daro neigiamą įtaką bendravimui su kitais žmonėmis. Padidėja migdomųjų, raminamųjų vaistų vartojimas. Veikia laisvalaikį – gyventojai stengiasi ilsėtis kitose vietovėse, ne savo rajone.

#3 TEMA. POVEIKIS ĮVAIRIOMS GYVENIMO SRITIMS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kokį poveikį ši problema turi Jūsų gyvenimui apskritai? Papasakokite išsamiau. Sveikatai? Saugumo aspektui? Emocinei būklei?</p>	<p>R1. Kenkia sveikatai, akių, gerklės perštėjimas. Jaučiamės nesaugiai – kaip ant parako statinės. Neturim jokios informacijos, ką daryti, jei įvyks nelaimė. Daug senų žmonių gyvena. Emocinę būklę veikia – nervina. Filtrai – laikinas problemos sprendimas. Poilsui, laisvalaikiui turi įtakos. Neįmanoma su vaikais būti parke. R2. Galvą skauda, vaikui astma paaštrėjo, visą laiką vaistus turim vartoti. Tas kvapas – nuodai. Pinigai ima viršų, žmonių sveikata niekam nerūpi. Būna vaikas susierzinęs, nori iš Klaipėdos išsikraustyti. Poilsio važiuojam į Melnragę. Čia tik darbas arčiau, vasarą išvažiuojam. R3. Poveikis sveikatai – vėmimas. Ypač vasarą. Jaunimui, vaikams nesaugu. Emocinei būklei – stresas. Laisvalaikio namuose neleidžiam, miegot blogai.</p>	<p>R3. Su sveikata gali būti didelių problemų, poilsį veikia. Negatyviai veikia emocijas. Poveikis laisvalaikiui – visą laiką reikia valyti, tvarkyti, laiką gaišti, kurį galėtum skirti kitiems dalykams, namuose poilsio nelieka. R5. Mes rūpinamės sveikata, natūraliai gydome. Nuo taršos maisto papildus vartojam. Poveikis – matau viską pagal langus, dažnai valau. Visą įkvėpiam per plaučius. R7. Tyrimų nedarom, nežinom, kaip sveikatą veikia. Negali ko nors pakeisti, įstatymai jiems leidžia. Turim keisti įstatymus. Poilsui – jei čia gyvena, tai kitur poilsiauji, kur aplinka švaresnė. Čia gyvena dėl darbo vietos, mokyklos, darželio. Namuose nepoilsiauji. R9. Kietosios dalelės patenka per kvėpavimo takus į organizmą, nepasišalina, kaupiasi sunkieji metalai. Onkologiniai susirgimai, bronchai, kvėpavimo, širdies ligos. Negali pasivaikščioti normaliai, negali būti su atviru langu. Poveikis per ilgą laiką, lėtinis nuovargis.</p>	<p>R7. Daro, ypač naktį. Dėl triukšmo turi langus užsidaryti (dieną dėl kvapų, dulkių), bet nepadedą. Labai įtakoja ir emocinę būklę. R8. Miego sutrikimai. Krova gali nuolat vykti, priklauso nuo politinių sprendimų, vėl situacija gali blogėti. Priklauso, kokie bus aplinkosauginiai sprendimai, negali saugiai jaustis. Labiausiai triukšmas veikia poilsį, emocinę sveikatą. R9. Triukšmas veikia sveikatą ir emocinę būklę, atsiranda lėtinis nuovargis, darbingumas krenta. Miegot su atviru langu negali. Ilgalakis poveikis – ir galvos skausmas, ir nuovargis, erzelys. Naktį triukšmas iki keturių ryto sumažėja, po to vėl traukiniai, sunkiasvoris transportas. Nuo metų laiko nepriklauso.</p>

#3 TEMA. POVEIKIS ĮVAIRIOMS GYVENIMO SRITIMS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kokį poveikį ši problema turi Jūsų gyvenimui apskritai? Papasakokite išsamiau Sveikatai? Saugumo aspektui? Emocinei būklei?</p>	<p>R4. Norisi išsikraustyti. Norisi dujokaukę užsidėti. Nejmanoma kvėpuoti, graužia nosį, pykina, baisu dėl vaikų. Jaučiuosi nesaugiai. Labai pyktis ima, norisi skųstis, rašyti, namie fekalijų kvapas. Stresas kyla, neviltis. Poilsui kenkia, norisi į gamtą išvažiuot. R5. Diskomfortas. R6. Nekomfortiška, ypač vasarą, negali vėdinti, nes vemt verčia. Kenkia kvėpavimo takams, pykina. Per 30 metų niekas nepasikeitė, rapsų įmonė teršia. Emociškai blogai. Ima pyktis. Kvietėm Grubliauską, Dumpių vadovus, sveikatos specialistus. Jie užuodžia ir regis pirmą kartą tai mato. Pyktis ima, kad nenori spręsti. Žmonės skambina į sveikatos centrą tūkstančiais. Problema nesprendžiama, todėl pikta. Poilsui – sėdi namie užsidaręs, negali į lauką išeiti.</p>	<p>R10. Langai baisūs, pridulka. Kaip degutu tepti. Nenusiplauna. Sveikatą liečia. Dažniau pakosėju, alergija. Atvažiuoja dukra, žentas – juos alergizuoja. Atvažiuoja iš Vilniaus, jie miške gyvena – iškart jaučia gerklės graužimą. Jaučiuosi nesaugiai, jei turėčiau lėšų, persikraustyčiau. Poilsio stengiuos važiuoti į mišką, Melnragę. Poveikis ne tik apčiuopiamas, ant langų, bet ir neapčiuopiamas, kvėpuoji tu. R11. Nuo dulkių gali pabėgti namo, jos nematomos, jauti lauke. Bet jomis kvėpuoji. R15. Reikia ištisai valyti, plauti langus. Nesijaučiam saugiai. Neaišku, ką krauna, kas per dulkės. Nežinai, kuo kvėpuoji. Valymas nervina. Poilsį veikia – kasdien valai, o galėtum ilsėtis.</p>	<p>R10. Neišsimiegojęs eini į darbą. Nervus veikia. Nuolat. Labai sveikatą veikia. Tabletės geri, kad pamiegotum. Bendravimas su šeimos nariais, kolegom sutrinka, būni nervingas. Raminančius geri. Nes kala vis. Lauki penktadienio, kad išsimiegotum, nereiktų į darbą. R11. Sveikata labai pablogėjo. Blogai miegu, blogai dirbu. Jaudinuosi, nervuojuos, krenta nekilnojamo turto vertė. Įtampa nuolatinė. Aplinka nesaugi, nerami ir nepalanki gyventi ir auginti vaikus. R13. Neišsimiegi. Trukdo poilsui, laisvalaikiui. Šeimoj konfliktai prasideda. Sveikatai irgi nieko gero.</p>

#3 TEMA. POVEIKIS ĮVAIRIOMS GYVENIMO SRITIMS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kokį poveikį ši problema turi Jūsų gyvenimui apskritai ?</p> <p>Papasakokite išsamiau.</p> <p>Sveikatai?</p> <p>Saugumo aspektui?</p> <p>Emocinei būklei?</p>	<p>R7. Yra pykinimas, vimdymas. Įmonių užsakyti tyrimai rodo, kad nekenkia, bet jie turi savo teisininkus. Emocinę būklę veikia, labai nemalonu. Kol įmonės įsirenginėjo, dalijo žmonėms valymo įrenginius, tai šiek tiek naudos buvo.</p> <p>R9. Emocinei būklei – erzina, negali atsidaryti lango, pradeda galvą skaudėti, vaikai apsvemia. Gerklės, nosies perštėjimas, kvėpavimo takų dirginimas.</p> <p>R10. Dirgina. Dėl sveikatos nesaugu. Emocinė būklė bloga.</p> <p>R12. Psichiką veikia, poilsį – negali lango atsidaryt. Tenka išvažiuot ilsėtis.</p>	<p>12. Tenka daug valyti ir plauti. Vaikai maži, viskas jiems į organizmą patenka. Ne tik įkvepia, bet ir nuo grindų. Mano vaikai kvėpavimo ligų dažnai turi, kosti. Pirmas vaikas, kai buvo intensyvesni krovos darbai, sirgo daug. Vaikus nesaugu auginti. Dulkėtumas erzina. Baimė dėl sveikatos. Bejėgiškumas. Poilsui važiuojam į kitas vietas. Vaikai į darželį eina šalia, bet vyresnį perkėliau į mokyklą, kad čia neitų. Vienas veiksnys yra uostas. Vitės mokykla – ten nei į stadioną išėisi, nes jis užterštas, langai visą laiką juodi. Laisvalaikio čia neturim.</p>	<p>R14. Būdavo sunku miegoti, nekokybiškas miegas dėl triukšmo buvo. Vakai labai jausdavo – vaikai naktį atsikeldavo. Vibracija namą veikia. Veikia ir kokybę laisvalaikio – reikia TV garsiau leisti, kai uostas krauna. Vaikai išsigąsta kritimo, bildesio. Su miegu labiausiai susiję – kai 2-3 valandą nakties kalba per garsiakalbius ir krauna, ir traukiniai važiuoja – stresas. Visi nepailsėję. Triukšmas iškart kenkia.</p> <p>R15. Kai ilgiau neišsimiegi, sveikatai kenkia. Jautresniems žmonėms.</p>

#4TEMA. POVEIKIS ATSKIROMS ŽMONIŲ GRUPĖMS.

#4 TEMA. POVEIKIS ATSKIROMS ŽMONIŲ GRUPĖMS.

Apibendrinimas:

Kvapai. Tyrimo dalyviai pažymi, kad kenksmingi kvapai veikia visų šeimos narių būklę. Vaikai kosti, vyresnius žmones pykina. Veikia miegą. Šiek tiek gelbsti įmonių dovanoti filtrai. Tiek pačių respondentų, tiek jų kaimynų situacija vienoda. Tyrimo dalyviai pažymi, kad žmonės tampa bendruomeniškesni, jungiasi į grupes ir bando imtis aktyvesnių veiksmų, dalyvauja mitinguose. Ypač neigiamas poveikis turintiems lėtinių ligų ir jautresniems žmonėms.

Dulkėtumas. Dulkėtumas veikia visus šeimos narius. Neigiamas poveikis sveikatai, emocinei būklei. Blogėja sveikata. Daugiau išlaidų – valymui, plovimui. Vaikai negali būti lauke, tenka važiuoti ilsėtis kitur. Kaimynai mano, kad situacija per kelerius metus pablogėjo.

Triukšmas. Triukšmas veikia visus gyventojus – tiek šeimos narius, tiek kaimynus. Turi įtakos ir bendravimui, nes žmonės labiau suirzę. Kita vertus, nesprendžiama problema skatina jungtis į bendruomenę, kuri gali veikti efektyviau, nei atskiri pavieniai žmonės.

#4 TEMA.

POVEIKIS ATSKIROMS ŽMONIŲ GRUPĖMS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip ši oro tarša veikia jūsų namiškių gerovę? Vaikų? Partnerio? Tėvų?</p> <p>Galbūt apie šią problemą pasikalbate su kaimynais? Ką jie pasakoja, kaip jie jaučiasi?</p>	<p>R1. Blogai. Vaikai kosti, iki žiaugčiojimo. Mama vyresnio amžiaus, užsikosti iki žiaugčiojimo. Naktį pabundi, negali kvėpuot, į darbą eini neišsimiegojęs. Po visų raštų, Vilniaus vizitų situacija šiek tiek pagerėjo.</p> <p>Kaimynų ta pati situacija. Turim tuos filtrus, įsijungiam, įmonė pakeičia, kai reikia.</p> <p>R2. Sūnus nepatenkintas, kad smirda. Kol buvo nepilnametis, sūnaus gydymą kompensuodavo, o nuo 18 metų nekompensuoja. Vaistus perku visą laiką, astma.</p> <p>R3. Šeimos nariai gauna streso.</p> <p>R4. Šeimos nariai kenčia. Dukra reaguoja, graužia nosį. Su kaimynais – bendruomeniškumas didesnis dabar. Turim facebook grupę, bendraujam. Sako ir vemia, ir galvą skauda, ir graužia. Visus paveikia.</p>	<p>R3. Tėvus blogai veikia, ir sveikatą, ir emocinę būklę.</p> <p>R5. Šeimos nariai – labiau pačiaudi, pakosti. Plaučiai jautresni.</p> <p>R7. Kvėpavimo ligos, sveikatos pablogėjimai.</p> <p>Išlaidos – langus, automobilį dažnai plauti.</p> <p>Su kaimynais pašnekam – bet valstybė leidžia tokias taršos normas. Dideles. Klaipėdos savivaldybė seniai šneka, kad uždraus malkom ir anglim mieste kurent, bet to nedaro. Tokie jų interesai.</p> <p>R9. Vaikams dėl dulkėtumo kvėpavimo takų ligos. Bronchitas, sloga alerginė, akių niežulys.</p> <p>Išlaidos valant langus, vaistams nuo kosulio. Dažnai profilaktinius patikrinimus darom, stengiamės išvykti iš namų, kitur miegot vasarą. Su kaimynais nuolat pakalbam, situacija prieš 4 ar 5 metus pablogėjo.</p>	<p>R7. Namiškiai atsibunda naktį, visi neišsimiega. Visuomenės sveikatos centras sako, kad triukšmas viršija normas, nustatyti pažeidimai. Darė matavimus, į teismą net kreipėsi, bet įmonės bandė išsisukti. Geležinkelis buvo už miesto, bet miestui plečiantis atsirado mieste. Juo vežami visi kroviniai į ir iš uosto, per miestą.</p> <p>Kaimynų situacija ta pati. Visi kartu kreipiamės, rašom. Turim bendruomenę, kovojam. Tam bendruomenė sukurta, atstovauti, kad nebūtų vienas žmogus. Kitaip tada žiūri. Prieš 5-6 metus sukūrėm, pradėjo kitaip reikalai spręstis. Kol po vieną rašėm, ignoruodavo. Teisininką samdom, jis raštus rašo.</p>

#4 TEMA.

POVEIKIS ATSKIROMS ŽMONIŲ GRUPĖMS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip ši oro tarša veikia jūsų namiškių gerovę? Vaikų? Partnerio? Tėvų?</p> <p>Galbūt apie šią problemą pasikalbate su kaimynais? Ką jie pasakoja, kaip jie jaučiasi?</p>	<p>R6. Džiaugiuosi, kad padarė grupę facebooke, žmonės nebebijo komentuoti. Žmonės buriasi, į mitingą daug susirinko.</p> <p>R7. Namiškiams labai nemalonu. Turi ilsėtis kitoj vietoj, darbui kenkia. Išlaidos – filtrus dalino, bet juos reikia keisti, kainuoja, vėdinimas irgi.</p> <p>Kaimynų ta pati situacija.</p> <p>R12. Buvo organizuojami mitingai, daug žmonių ėjo. Kaimynams poveikis toks pat – smirda.</p>	<p>R10. Su kaimynais laiko nėra bendrauti, bet į susirinkimus einu. Daugiau dėl renovacijos. Bet aišku, visi nepatenkinti, buitį veikia.</p> <p>R11. Visą šeimą veikia. Ir kaimynus taip pat, sveikatą, emocijas, poilsį.</p> <p>R14. Veikia vaikus – laisvalaikiui turim rinktis kitą vietą, vaikai negali žaisti kieme, stengiamės kuo mažiau laiko čia praleisti. Ant nenaudojamų žaislų randi juodų dulkių. Tvarkymo, valymo daugiau. Vyrą tos dulkės nuolatinės erzina.</p> <p>Mielai įsidėtume oro filtrą, bet neturim resursų. Langų valymo priemonėms daug išleidžiam, spec. priemonės naudojam. Siurblys – vandens ir elektros naudojimas. Kasdien valom. Laiko prasme – daug užima.</p> <p>Kas turi vaikų, stengiasi išsikraustyti.</p>	<p>R8. Naktį pabundi, ypač vasarą, kai langai atviri. Miegas nekokybiškas visų.</p> <p>Kaimynų situacija ta pati, bet nebendravom ta tema.</p> <p>R9. Triukšmas veikia ir santykius su kitais žmonėmis – piktas esi, nenuoširdus.</p> <p>Kaimynų situacija tokia pat.</p> <p>R11. Visi namiškiai sirgo, visi nelaimingi, nepatenkinti. Ieškom galimybių išsikraustyti. Ir kaimynai taip pat. Pakalbam, lygiai tas pat.</p> <p>R13. Visus veikia neigiamai. Vaikai neišsimeiga, nemiegojęs darbe esi nedarbingas. Su kaimynais pakalbam – nieko mes padaryt negalim.</p> <p>R14. Su kaimynais pakalbam, kai kurie įpratę, kiti irgi sunkiai pakelia.</p>

#4 TEMA.

POVEIKIS ATSKIROMS ŽMONIŲ GRUPĖMS.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip ši oro tarša veikia jūsų namiškių gerovę? Vaikų? Partnerio? Tėvų?</p> <p>Galbūt apie šią problemą pasikalbate su kaimynais? Ką jie pasakoja, kaip jie jaučiasi?</p>		<p>R15. Vyras, vaikai mažiau atkreipia dėmesį, kai nuvalyta. Mažasis vaikas serga dažniau, bronchitai. Stengiamės jį kaimą ar prie jūros dažniau nuvežti.</p>	

#5 TEMA. IŠBANDYTI SPRENDIMO BŪDAI.

#5 TEMA. IŠBANDYTI SPRENDIMO BŪDAI.

Apibendrinimas:

Gyventojai yra susibūrę į keletą bendruomenių. Jos rašo raštus, skundus įvairioms institucijoms, bendrauja su įmonėmis ir valstybės institucijomis (tiek Klaipėdoje, tiek Vilniuje). Centrinės valdžios institucijų veikla vertinama kiek geriau, nei Klaipėdos savivaldybės administracijos darbas.

Daugelis tyrimo dalyvių pažymi, kad sprendimai įstringa būtent savivaldybėje, ministerijų nutarimai nevykdomi, ignoruojami arba vykdomi netinkamai. Teigiamai vertinama „Klaipėdos vandenų“ komunikacija ir pastangos spręsti problemas, taip pat kitų įmonių kai kurie veiksmai (filtraai, investiciniai planai, bendravimas su bendruomenės atstovais).

Daugelis tyrimo dalyvių, kurie nėra formalių bendrijų nariai, yra nusivylę, menkai informuoti ir netikintys, kad jų (pavienių gyventojų) skundai ar pastangos gali ką nors pakeisti. Pažymima, kad žmonės aktyviai dalyvavo mitinguose, rinko parašus, kad užterštumo problemos būtų sprendžiamos, bet tokiai aktyviai veiklai reikia lyderių, politikų įsitraukimo. Taip pat pažymima, kad daugiau dėmesio į šias problemas institucijos kreipia prieš rinkimus. Tačiau institucijų reakcija dažniau apsiriboja pažadais, o situacija kinta mažai.

#5 TEMA IŠBANDYTI SPRENDIMO BŪDAI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar ėmėtės kokių nors veiksmy, kad situacija pagerėtų? Kokių, papasakokite plačiau. Kur kreipėtės, rašėte?</p> <p>Jei kreipėtės į kokias institucijas, kaip jos reagavo? Kaip dėl to jaučiatės?</p> <p>Jei nesikreipėte – kodėl?</p>	<p>R1. Čia viską darėm su Vitės bendruomene. Raštus, skundus rašėm savivaldybei, į Vilnių važiavom, ir pas kanclerį Aplinkos apsaugos ministerijos. Buvo sureaguota. Rašom į Sveikatos apsaugos ministeriją. Yra bendruomenės pirmininkas, kartu eina, ir į „Klaipėdos naftą“, ir KLACO. Daug dedam pastangų ir jos matomos. Kancleris ir ministras priėmė. Po kanclerio įsikišimo pradėjo greitėti sprendimai. Mieste buvo susirinkimas, kai ministras mums pasiūlė keltis kitur gyventi. Kiti reaguoja geranoriškai. Politikai (miesto ir Vilniaus) reaguoja geranoriškai. Problemą žino. Sveikatos ministerija irgi. KIDE yra, Alina užsakė pastotes, taršą matavo ir kvapą.</p>	<p>R3. Patys nesiėmėm, turėtų būt paskirtas koks žmogus, komendantas. Tokio nėra.</p> <p>R5. Beviltiška į ką nors kreiptis – iš kitų girdėjau, kur mama gyvena, ir Sportininkų rajono žmonės kreipėsi, jokios naudos. Pasiunčia komisijas, viršytų normų nėra, krovos darbai tvarkingai vyksta, atseit.</p> <p>R7. Visada informuojam visas įmanomas tarnybas, atvažiuoja, padaro tyrimus ir mus informuoja. Savivaldybė, minsiterijos, visuomenės sveikatos centars. Bet jiems leidžiama tarša, nes skaičiuojama metinė, tai kai vienu momentu ji didelė, o kitu ne, paskaičiuoja pagal metinę ir neviršija. Raštu, telefonu kreipėmės. Tie pokalbiai dingo. Biurokratija visur, atvažiuoja tikrint ne iškart. Sunku pagaut.</p>	<p>R5. Nieko nesiėmėm, pripratom.</p> <p>R7. Informavom visus: įmones, Visuomenės sveikatos centrą, ministerijas (Sveikatos, Susisiekimu, Aplinkos). Visi jie ieško kompromisų. Juda viskas. Viskas priklauso ir nuo įmonių darbuotojų geranoriškumo. Traukinys mieste turi važiuoti 30 km/h, mes matavom, jie viršija. Tas pat uoste, per aukštai iškelia, per greitai nuleidžia. Tokiom paprastom priemonėm galima sumažinti triukšmą.</p> <p>R8. Nesikreipėm – nėra laiko. Darbo metu buvo susirinkimai, nebuvo galimybės dalyvauti. Pernai rudenį dėl uosto plėtros ir triukšmo mitinge dalyvavau. Buvo renkami parašai. Buvo savivaldybės pareiškimai po to, kad nebus daroma, kaip žmonės nori. O geležies rūdos krovimą išklėlė. O šiaip esu nusivylus.</p>

#5 TEMA. IŠBANDYTI SPRENDIMO BŪDAI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar ėmėtės kokių nors veiksmų, kad situacija pagerėtų? Kokių, papasakokite plačiau. Kur kreipėtės, rašėte?</p> <p>Jei kreipėtės į kokias institucijas, kaip jos reagavo? Kaip dėl to jaučiatės?</p> <p>Jei nesikreipėte – kodėl?</p>	<p>R2. Esam Big'e rinkę parašus. O kur kreiptis nežinau, mano balsas nieko nelemia. Jei kas piketuot renkasi, einu prisidėt. Gyvenamą vietą keisiu, į Melnragę grįšiu.</p> <p>R3. Aš veiksmy nesiėmiau – miestas tegu rūpinasi, aš dirbu. Vienas žmogus nieko nepakeis. Gyvenamą vietą gal pakeisčiau, bet kol kas negaliu, tėvus reik prižiūrėt.</p> <p>R4. Rinkom parašus, buvo didžiulė eiseną, per TV rodė. Stengiuos užregistruot, kokį kvapą jaučiam puslapyje klaipedoskvapas.lt</p> <p>Bet po tų akcijų situacija nepagerėjo. Reagavo institucijos, bet situacija nepagerėjo, jaučiuosi blogai.</p>	<p>R9. Dėl dulkėtumo rašiau, kad įrengtų sienelę nuo Jūrininkų prospekto, sako, kad nėra lėšų. Savivaldybėje.</p> <p>Kreipimasis problemos nesprenžia, reikia kalbėtis su įmonių savininkais, bandyti susitarti.</p> <p>R10. Klausimą prieš rinkimus kandidatams kėlėm. Buvo tarnybos kviečiamos. Buvo grunto tyrimai. Žmonės skambindavo ir dieną, ir naktį. Pripažino, kad normos viršytos, gruntą nukasė.</p> <p>R11. Dėl Dolomito ir vagonų iškrovos į nacionalinį visuomenės sveikatos centrą kreipėmės, savivaldybės administraciją. Padėjo dabartinis ministras, Seimo narė L.G. Rinkomės, lankėmės aikštelėse. Iš pradžių bendravo, gerai nuteikė, o dabar keli metai nieko nevyksta.</p>	<p>R9. Kreipėmės į Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą, buvo daromi matavimai. Buvo pokalbiai su geležinkeliais, kad jie dėjo kažkokias priemones po bėgiais.</p> <p>Kreipimaisi neišsprenžia klausimų, tik su įmonių savininkais gali bandyt susitart. Jie prižada, bet situacija lėtai keičiasi.</p> <p>R10. Bendruomenė kreipėsi, skambindavo ir naktim. Bendruomenei aš pritariu, pasirašau.</p> <p>R11. Į visas įmanomas institucijas kreipėmės. NVSC, ministeriją, Seimo narius, vyriausybės atstovus Klaipėdos apskritį. Liko administracinis teismas. Institucijos reagavo įvairiai, dažniau numetinėjo savivaldybės administracijai. Ji nevykdo – ignoravimas, nekompetencija. Nė viena instiucija iki galo nieko nesiėmė. Nusivylęs valstybe.</p>

#5 TEMA IŠBANDYTI SPRENDIMO BŪDAI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar ėmėtės kokių nors veiksmų, kad situacija pagerėtų? Kokių, papasakokite plačiau. Kur kreipėtės, rašėte?</p> <p>Jei kreipėtės į kokias institucijas, kaip jos reagavo? Kaip dėl to jaučiatės?</p> <p>Jei nesikreipėte – kodėl?</p>	<p>R5. Niekur nesikreipiau, buto keist neketinu – viskas pinigai. Institucijos ignoruoja gyventojus. Kažkur skambinau internete radus, atsakymo nedavė, stumdė vieni pas kitus.</p> <p>R6. Buvom nuvykę į įmonę, leido užlipt ant stogo, kur tas kaminas. Darbuotojai sako – nejaučiam, o kvapas labai stiprus ir saldus. Tos įmonės reikalingos, bet ne miesto teritorijoj. Liepojos g. už miesto.</p> <p>Institucijos sureaguodavo, galvom palinksėdavo. Jaučiuosi blogai, taip neturi būti, o vyksta daug metų.</p> <p>R7. Bendravom su įmone, ministerijom. Su „Krovinių terminalu“ ir „Klaipėdos nafta“, „Lietuvos geležinkeliais“.</p> <p>Kreipėmės į visas įmanomas institucijas.</p>	<p>R14. Vyras dalyvavo Vitės bendruomenės renginiuose. Buvo raštai savivaldybei, susitikimai, parašai. Iniciatyvos buvo, bet tuo ir baigėsi. Skyrė gatvės valymui transportą. Darželio bendruomenė norėjo oro valymo įrenginio darželiui, buvo dovanotas. Vienas. Turėtų uždaryti tą krovą, nes tai atviras terminalas. Gal reikėtų rinkti medicininius duomenis apie žmonių sveikatą, ir gruntą. Grunto tyrimai rodė toksiškas medžiagas.</p>	<p>R13. Kalbėjau su savivaldybe, buvo prašymas pastatyt garso sieną, bet rezultatas nulis.</p> <p>R14. Vienintelė iniciatyva – langus užsidaryt, trečia stiklo paketą įsidėt.</p> <p>R15. Nesikreipėm – dar neišvarė iš proto tiek, kad reikėtų kreiptis. Galima rašyt, bet nelabai kas kreipia dėmesį į žmogų. Uosto neperkels.</p>

#5 TEMA. IŠBANDYTI SPRENDIMO BŪDAI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Ar ėmėtės kokių nors veiksmų, kad situacija pagerėtų? Kokių, papasakokite plačiau. Kur kreipėtės, rašėte?</p> <p>Jei kreipėtės į kokias institucijas, kaip jos reagavo? Kaip dėl to jaučiatės?</p> <p>Jei nesikreipėte – kodėl?</p>	<p>R9. Kreipėsi ir bendruomenė, skambindavom ir naktim. Aš noriu pasikeisti butą.</p> <p>R11. Dėl kvapų daugiausiai Seimo narė darė. Aš ne.</p> <p>R12. Žmonės naktim ėjo, budėjo, į mitingą net iki Dumpių ėjom, organizavo L. Ir parašus rinkom. Buvo pagerėję, bet dabar vėl. Nežinau, kaip jie ten institucijose reagavo. Jaučiuos dėl to blogai. Reikėtų aktyviau veikti. Reikėtų labiau kontroliuoti. Gal mažai baudžia.</p>		

#6 TEMA.

**GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS
YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI.**

#6 TEMA.

GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI.

Apibendrinimas:

Kvapai. Gyventojai mažai tiki, kad situacija gerės. Aktyvesni gyventojai, dalyvaujantys visuomeninėje veikloje, susitikimuose su valdžios institucijomis ir įmonėmis, yra kiek labiau optimistiški, nes gauna daugiau informacijos apie įmonių planus mažinti taršą. Kiti netiki, kad bus imtasi aktyvesnių priemonių, nes viską lemia pelnas ir savivaldybės nenoras gilintis į žmonių problemas. Bendruomenių ir nevyriausybių organizacijų vaidmuo gyventojams atrodo svarbus, nes jos gali padaryti daugiau įtakos sprendimų priėmėjams, nei pavieniai žmonės.

Dulkėtumas. Kalbant apie dulkėtumą, pagerėjimo nesitikima, nebent po kelerių metų, jei bus peržiūrėtos leidžiamos taršos normos. Poveikio tikimasi iš aktyvių piliečių, bendruomenių ir valdžios pasikeitimo. Dažniausiai gyventojai mato ministerijų, vyriausybės, NVSC ir savivaldybės atsakomybę sprendžiant taršos problemas. Individualūs problemos sprendimo būdai – gyvenamosios vietos keitimas, tačiau jis daugeliui neprieinamas dėl finansinių priežasčių.

Triukšmas. Dalis tyrimo dalyvių tiksi, kad situacija pagerės, nes uostas yra įsipareigojęs įgyvendinti atitinkamas priemones. Respondentai mano, kad triukšmingos įmonės galėtų būti iškeltos už miesto. Turėtų būti ribojamas darbo laikas (nedirbti naktį ir savaitgaliais), vilkikų greitis, tiesiami aplinkiniai keliai (ne pro gyvenamus namus). Tikimasi garsą mažinančių sienelių. Daugiausiai tikimasi iš Aplinkos apsaugos ministerijos bei savivaldybės (jei pasikeis darbuotojai) bei pačių įmonių.

Apibendrinti gyventojų pageidaujami sprendimai visų pirma liečia taršių įmonių iškėlimą iš miesto, taršos normų peržiūrėjimą, atsakingesnį taršos leidimų išdavimą, valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir gyventojų bendruomenių bendradarbiavimą (akcentuojant poreikį mažinti valstybės institucijų ir savivaldybės biurokratizmą, didinant atsakomybę) bei didesnę dėmesį taršos problemoms svarstant miesto plėtros planus.

#6 TEMA.

GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip manote, ar situacija per ateinančius 5 metus pagerės? Kodėl?</p> <p>Kaip manote, ką reikia daryti, kad situacija pagerėtų? Kaip siūlytumėt gerinti situaciją? Kokios institucijos galėtų padėti pagerinti situaciją? (NVO, bendruomenės ir pan.). Kodėl taip manote ?</p>	<p>R1. Kai buvom „Klaipėdos naftoj“, jie mums rodė planus. Jie daug investavę, situacija gerėja. Manau, įgyvendins. Mes kaip gyventojai nieko nepadarysim, galim tik diskutuoti, eit į susitikimus. Tik žmonė gali atsakyti, ką darys. Institucijos dirba. Prieš du metus visa Klaipėda buvo ant kojų, TV rodė. Daug kas pajungta, ir savivaldybė ir Sveikatos ministerija. Labai stiprią bendruomenę turim. KIDE daug įdėjo pastangų. Keli žmonės aktyviausi, nes daug senjorų rajone. Bet dirbam.</p> <p>R2. Valdžia tik parodo, kad kažką darys. Tik pašneka, o žmonės atsipalaiduoja, jie irgi. Pasaka be galo. Sąvartynus reikėjo toliau nuo miesto. Veža iš visur. Bendruomenės, visuomeninės grupės galėtų būti aktyvios.</p>	<p>R3. Per ateinančius metus situacija blogės. Dėl miesto plėtros.</p> <p>Pagerinti situaciją – paskirti naują Aplinkos ministrą. Seimas turi aiškintis šiuos dalykus, po to Vyriausybė, Aplinkos ministerija, statyti įrenginius.</p> <p>R5. Situacija negerės. Valdžia dirba tik dėl savęs. O institucijos – nereaguoja. NVO tampo lobistai. Padėtis nesikeičia.</p> <p>R7. Ministerijos pažadėjo, kad jau priimti sprendimai. Nuo 24 metų bus pasikeitimai. Mažinamos normos, tai pagerės. Reikia normas mažinti ir dirbti operatyviai, kaip kokia brigada. Dirbti turi ministerijos, sveikatos centras. Ir aktyvūs piliečiai gali veikti, teisiniais būdais.</p>	<p>R5. Tikėkimės, pagerės, nes uostas įsipreigojęs tą per 15 metų padaryti.</p> <p>R7. Situacija gerės. Turi keistis įstatymai, apriboti triukšmą naktį.</p> <p>R8. Noriu tikėti, kad pagerės. Manau, kad KLASCO investicijos į vandens patrankas yra akių dūmimas. Uostas turi būti pritaikytas tokiai krovai, o jis nėra. Uostas turi daryti investicijas, modernėti. Dabartinės nepakankamos. Klaipėdos savivaldybė turi daugiau dėmesio skirti, Aplinkos apsaugos ministerija. Visam pasauliui prie uostų puikiausiai gyvena žmonės. Geležinkelio triukšmą sienelė sumažins, o pagrindinis yra KLASCO triukšmas. Krova garsi dieną gali vykti, naktį – kuri nesukelia triukšmo.</p>

#6 TEMA.

GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip manote, ar situacija per ateinančius 5 metus pagerės? Kodėl?</p> <p>Kaip manote, ką reikia daryti, kad situacija pagerėtų? Kaip siūlytumėt gerinti situaciją?</p> <p>Kokios institucijos galėtų padėti pagerinti situaciją? (NVO, bendruomenės ir pan.). Kodėl taip manote ?</p>	<p>R3. Situacija blogės. Klaipėda plečiasi, bus daugiau pramonės, krovos.</p> <p>Reikia parašus rinkti, eiti į Savivaldybę, Aplinkos ministeriją. Paduoti prašymus tyrimams atlikti. Kompensacijos, įrenginiai kvapams sugerti.</p> <p>Gamtosaugos institucijos, teismas. Visuomeninės organizacijos nieko nepakeis – tik per teismus eiti.</p> <p>R4. Tikiuosi, situacija pagerės. Kovojava gal 10 metų, gal ne per 5 pagerės, ilgiau. Niekas netyli, einam, bandom kovoti.</p> <p>Reikia naujus įrenginius tose įmonėse diegti. Sąžiningai, nes teko girdėti, kad jų neįjungia.</p> <p>Aplinkos apsauga turėtų padėti. Savivaldybė, bet jie dieną atvažiuoja, kai tų kvapų tiek nebūna,</p> <p>Visuomeninės organizacijos reikalingos, daugiau lyderių aktyvių.</p>	<p>R9. Savivaldybė turi užtikrinti gyventojams sveiką ir švarią aplinką.</p> <p>Institucijos – savivaldybė, aplinkos apsaugos departamentas, visuomenės sveikatos centras, Aplinkos apsaugos ministerija. Galių yra, tik jos neįgyvendinamos.</p> <p>Biurokratija, atsirašinėjimas, nes pačių biurokratų tai neliečia.</p> <p>R10. Ar gerės, neaišku. Darbai turi vykti – ir uostas, ir krova, ir geležinkeliai. Turi būt įrengimai.</p> <p>Tikiuosi, pagerės.</p> <p>Yra veiklių žmonių, kurie tuo užsiima. Namus, kurie yra per arti tų įmonių, reikėtų nugriauti.</p> <p>Veikti turi ministerijos – Aplinkos apsaugos, Sveikatos. Sąlygos kenksmingos ir gyvenantiems, ir tiems, kas ten dirba. Ir mokykla stovi – reikėtų iškelti.</p>	<p>R10. Nepagerės. Jei atsiras tų krovos darbų. Nei per 10 metų negerės.</p> <p>Svarbiausia, kad naktim nedirbtų. Ir per išėigines. Nors šioks toks pagerėjimas būtų.</p> <p>R11. Situacija tik blogėja.</p> <p>Optimizmas baigiasi. Vilties jokios. Visur kreipėmės, situacija negerėja.</p> <p>Reikia politinės valios ir tinkamų žmonių Klaipėdos savivaldybė.</p> <p>Dabar visai nekompetetingi žmonės, nesigilinantys į situaciją. Spręsti turi visų pirma Aplinkos apsaugos ministerija. Šiuo metu jų įsakymai nevykdomi. Po to – savivaldybės administracija.</p> <p>NVO – turi būti juridinis asmuo. Žmonės senyvo amžiaus, nevieningi. Daug šaukiančių ir pykstančių, mažai galinčių užsiimti bendruomenės veikla.</p>

#6 TEMA.

GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip manote, ar situacija per ateinančius 5 metus pagerės? Kodėl?</p> <p>Kaip manote, ką reikia daryti, kad situacija pagerėtų? Kaip siūlytumėt gerinti situaciją?</p> <p>Kokios institucijos galėtų padėti pagerinti situaciją? (NVO, bendruomenės ir pan.). Kodėl taip manote ?</p>	<p>R5. Situacija nepagerės, Iki šiol negerėjo. Dabartinė valdžia tik savim užsiėmus. Savivaldybė daugiau tuo turėtų domėtis. Visuomeninės organizacijos reikalingos, bet jų nežinau.</p> <p>R6. Nežinau, ar pagerės. Nes jeigu nėra aktyvių žmonių, kurie daro, viskas nugrimzta. Reikia stipraus lyderio. Per mitingą pamačiau, kad suburti žmones lengva, jų daug. Juos (valdžią, jmonių žmones) išgąsdinti galima. Daug galima padaryti, kai visi vieningi. Aš žmones iškelčiau už miesto. Jei neįmanoma, yra sienelės, kaminai, uždangos. Tai kainuoja, galėtų savivaldybė padėti. Jmonės, Visuomenės sveikatos centras, Aplinkos ministerija galėtų prisidėti. Gyventojų bendruomenės nelabai turi įtakos. Vyriausybė, Seimas nelabai reaguoja. Klaipėda pats taršiausias miestas.</p>	<p>R11. Situacija nesikeis, kol nebus girdimi žmonės. Savivaldybė turi vykdyti įstatymus dėl LEZ, „Dolomito“, gamybinės veiklos. Institucijos viską žino, bet „nusiplauna“ ir niekas nevyksta. Priežiūra turi būti.</p> <p>R14. Abejoju, kad pagerės. Kažkam nenaudinga. Dabar pasikeitimas ne dėl institucijų veiklos, o sustojęs krovinių srautas. Būtų puiku, jei krova būtų iškeldinta. Jei ne – įrengimai, dabar lyg ir purškia, kad nedulkėtų. Uostas – strateginis, politinės valios reikia. Jei turi leidimą, tai ir kraus. Svarbu daryti tyrimus – ir namų, ir žmonių medicininius. Mašinas iširti.</p>	<p>R13. Nesitikiu, kad situacija pagerės. Reikia garso sieną pastatyt. Valdininkai galėtų čia atsikelt ir pagyvent. Kitaip galvotų. Uostas investuoja į mūsų rajoną, pretenzijų nėra. Jų ir taip bloga situacija, valdžia turi spręst.</p> <p>R14. Jei krovinių nedaugės, gerės. Jei daugės – blogės. Uostas turėtų dirbti, kaip visi, ne visą parą. Bet tai ekonominis aspektas, kainuoja, laivas stovės ilgiau. Turėtų reguliuot triukšmo lygį, yra įstatymai. Institucijos – uosto direkcija, savivaldybė. Politikai, valstybės institucijos.</p> <p>R15. Gerės, jei žmonės kažką darys. Keičiasi technologijos. Vilkikai važiuos – čia juk uostas. Gal jiems kitokį kelią padaryt? Izoliacijas, sieneles daryt. Institucijos – savivaldybė, uostas turi spręst.</p>

#6 TEMA.

GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip manote, ar situacija per ateinančius 5 metus pagerės? Kodėl?</p> <p>Kaip manote, ką reikia daryti, kad situacija pagerėtų? Kaip siūlytumėt gerinti situaciją?</p> <p>Kokios institucijos galėtų padėti pagerinti situaciją? (NVO, bendruomenės ir pan.). Kodėl taip manote ?</p>	<p>R7. Dabar dažniau tikrinama situacija, mažina normas, tikrinama labiau, statomos stotelės. Bandomi kompromisai. Pagerintų situaciją kontroliuojančios institucijos. Visuomenės sveikatos centras. Reikia ir įmonių įsitraukimo.</p> <p>R9. Pagerės, nes įmonės turi įdiegti naujas priemones. „Klaipėdos vanduo“ dar trečią etapą įgyvendins, jei reikės, tai pagelbės. Pasikeitus valdžiai ir situacija turėtų pasikeist, gal ne taip atsainiai į viską bus žiūrima.</p> <p>Savivaldybė turėtų visas funkcijas įgyvendinti. Klaida, kad įmonėms leista įsikurti šalia gyvenamųjų namų (jos atsirado vėliau, nei namai). Turėtų toliau už miesto iškelti.</p> <p>R10. Situacija nepagerės. Reikia lėšų, tyrimų. Veiksmų imtis.</p>		

#6 TEMA.

GYVENTOJŲ SIŪLOMI SPRENDIMAI, KOKIOS INSTITUCIJOS YRA ATSAKINGOS IR GALI VEIKTI.

	Kvapai	Dulkėtumas	Triukšmas
<p>Kaip manote, ar situacija per ateinančius 5 metus pagerės? Kodėl?</p> <p>Kaip manote, ką reikia daryti, kad situacija pagerėtų? Kaip siūlytumėt gerinti situaciją?</p> <p>Kokios institucijos galėtų padėti pagerinti situaciją? (NVO, bendruomenės ir pan.). Kodėl taip manote ?</p>	<p>R11. Kol nebus girdimi žmonės ir nebus adekvačiai sprendžiamos problemos, tol niekas nesikeis. Kol nepasikeis Aplinkos apsaugos ministras ir komanda su tokiu požiūriu, ir Klaipėdos savivaldybės administracija. Viskas priklauso nuo kontroliuojančių institucijų. Aplinkos ministerija duoda taršos leidimą. Prasta kontrolė. Arba vykdo ne tie žmonės, kurie turi sprendimo teisę uždraust gamybinę veiklą.</p> <p>R12. Turi būti kontrolė. Įstaigų daug, kontrolės mažai. Nevyriausybinių organizacijos gali. Bet bendruomenė ne visur gali patekti, reikia masiškai, kaip L. buvo subūrus, reikia vedlio.</p>		